

VASTUSTAMME EURAJOEN KUNNAN KYLÄKOULUJEN LOPETTAMISTA

Eurajoen kunta on tunnettu pitkään kyläkoulujen puolestapuhujana ja yhtenä kunnan strategian painopisteenä on ollut nimenomaan kyläkoulumyönteisyys. Kunnassa on useita pieniä kyliä, joiden yhtenä vetovoima- ja elinvoimatekijänä on kyläkoulu. Kunnan eri kyliin on useiden viime vuosien aikana muuttanut paljon lapsiperheitä nimenomaan kyläkoulujen takia.

Eurajoen kunnan kunnanhallitus on 18.6.2024 päättänyt käynnistää kouluverkkosuunnitelman laatimisen. Kouluverkkosuunnitelman tiedot on koottu elokuun ja syyskuun alun aikana. Kunnanvirastolla on 17.9.2024 järjestetty asiaan liittyen kuulemistilaisuus.

Kunnanhallituksen on määrä käsitellä kouluverkkosuunnitelmaa 15.10.2024 ja kunnanvaltuusto käsittelee asiaa 11.11.2024.

Kouluverkkosuunnitelmaan liittyen kunta on antanut aikaa palautteen ja vastineen antamiselle 17.9.-1.10.2024 välisen ajan.

EURAJOEN KUNTA: KOULUVERKKOSUUNNITELMA 2024

Kunta esittää Rikantilan, Sydänmaan, Kuivalahden ja Linnamaan koulujen toiminnan lopettamista vuosien 2024-2026 välisenä aikana.

Kunnan mukaan kouluverkkosuunnitelman toimintaesitykset perustuvat laskeviin oppilasmääriin ja niiden kautta kustannuksiin. Oppilaiden uusien lähikoulujen määrittämisen perusteina ovat maantieteellinen etäisyys, liikenneyhteydet ja oppilaskuljetusten tarkoituksen mukaisuus. Kuivalahden koulun osalta kunta toteaa oppilasmäärän olevan liian pieni perusopetuksen tarkoituksen mukaiseen järjestämiseen ja 1.8.2025 alkaen oppilaat sijoitetaan Luvian yhtenäiskouluun. Koulun kiinteistössä sijaitseva ryhmäperhepäivähoitoyksikkö jää varhaiskasvatukseen käyttöön ainakin siksi aikaa, että se voidaan sijoittaa muualle.

Kunta toteaa esityksessään, että kaikkien oppilaiden uudelleen sijoittaminen tehdään yhteistyössä oppilaiden huoltajien kanssa ja heitä kuullaan. Kunnan mukaan toimenpide-esitysten kohteena olevien koulujen oppilaita kuullaan sivistysjohtajan toimesta ennen kunnanhallituksen käsittelyä.

Kouluverkkosuunnitelman ennakkovaikutusten arvioinnissa kunta toteaa päätöksellä olevan vaikutuksia Rikantilan, Sydänmaan, Kuivalahden ja Linnamaan koulujen oppilaiden ja heidän huoltajiensa arkeen. Kunta toteaa koulujen lopettamispäätösten vaikutuksien olevan pysyviä.

VASTINE EURAJOEN KUNNAN KOULUVERKKOSUUNNITELMAAN

Kyläkoulu tarjoaa lapsille sellaisen oppimisympäristön, jota iso koulu ei voi tarjota. Oppiminen tapahtuu pienissä ryhmissä, rauhallisessa ja tutussa ympäristössä, jossa lapset eivät "huku" isoon ihmismassaan. Pienessä kyläkoulussa kaikki leikkivät kaikkien kanssa ja isommat huolehtivat pienistä. Kavereita ollaan vaikka olisikin ikäeroa. Kyläkoulut tarjoavat hyvän mahdollisuuden mm. hyödyntää ympäröivää luontoa opetuksessa ja lähimetsän maasto on hyvä harjoitusalue myös liikkumiseen. Luontoretket laavuille ja syksyinen puolukkaretki tarjoavat lapsille myös sellaisia elämyksiä, joita iso koulu ei välttämättä voi tarjota. Kyläkoulu mahdollistaa innostavan,

monipuolisen ja turvallisen kasvu- sekä oppimisympäristön lapsille, jossa lapsen oikeus oppimiseen toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Kyläkoulussa lapsen tarpeet pystytään huomioimaan paremmin ja nopeammin kuin isommassa koulussa, läsnä on aina aikuisia, jotka tuntevat lapsen. Kyläkoulujen lapset myös lähtökohtaisesti liikkuvat arjessa paljon enemmän, sillä koulumatka kuljetaan suurimmaksi osaksi pyörällä tai kävellen ja myös koulun pihaympäristö lähimetsineen tarjoaa lapsille mahdollisuuden liikkumiseen. Arkiliikunta vähenee huomattavan paljon, kun kouluun kuljetaan koulukyydillä.

Koulujen toiminnan lopettamiseen liittyen kouluikäisten lasten vanhemmille lähetettiin asiasta ensimmäinen wilma-viesti vasta 11.9.2024, jossa ilmoitettiin kuulemistilaisuudesta 17.9.2024. Osalle alle kouluikäisten lasten vanhemmista tieto kuulemistilaisuudesta on tullut julkisuudessa olleista lähteistä ja tuttavien puheiden kautta. Lyhyestä varoajasta johtuen kaikilla vanhemmilla ja muilla asianosaisilla ei ole ollut mahdollisuutta osallistua kuulemistilaisuuteen.

Kunta ei ole informoinut esimerkiksi lasten vanhempia kunnan päätöksentekoprosessista ja siitä, miten asian käsittely käytännössä toteutetaan. Vanhemmilla ei ole ollut riittävää tietoa siitä, että kunta on jo käytännössä aloittanut päätöksentekoprosessin ja 17.9.2024 ollut kuulemistilaisuus oli jo osa päätöksen tekoa. Osalla vanhemmista on ollut käsitys, että kyseinen tilaisuus olisi ollut luonteeltaan kouluverkkoon liittyvää tilanteen alkukartoitusta ja alkuinformaation jakamista vastaava tilaisuus. Vanhemmilla ei siten ole ollut riittävää tietoa siitä, että kouluverkkosuunnitelmaan liittyvät mielipiteet ja kysymykset olisi tullut esittää jo 17.9.2024 pidetyssä kuulemistilaisuudessa.

Kunta toteaa esityksessään, että kaikkien oppilaiden uudelleen sijoittaminen tehdään yhteistyössä oppilaiden huoltajien kanssa ja heitä kuullaan. Kunta on 23.9.2024 lähettänyt vanhemmille wilma-viestin, jonka aiheena on kouluverkkosuunnitelmaan liittyvä kysely. Vastausaikaa on annettu 27.9.2024 klo.16 asti. Kuivalahden koulun kyselyssä on kysytty yhteystietojen ja lapsien lukumäärän lisäksi muun muassa;

- Mikäli kyseisen koulun toiminta loppuu, mikä on toive lapsen tulevan koulun suhteen. Vaihtoehtoisiksi on annettu Huhdan koulu (koulujen välinen etäisyys 14,7, km), Luvian yhtenäiskoulu (...11,3 km), Keskustan koulu (...13,7 km)
- Mikä olisi teidän mielestänne lapsenne koulun paras lakkautusajankohta; kevät 2025 vai kevät 2026
- Mikäli lapsenne lähikoulun toiminnan loppumisesta on tehty päätös ja tuleva koulu on tiedossa, siirrätekö lapsenne uuteen kouluun jo ennen lähikoulunne toiminnan loppumista (oppilaskuljetuksen ollessa mahdollinen uuteen kouluun); kyllä, en

Muita kyselyitä tai haastatteluja Kuivalahden koulun oppilaiden vanhemmille ei ole tehty 27.9.2024 mennessä.

Kunta toteaa koulujen lopettamis päätöksellä olevan pysyviä vaikutuksia koulujen oppilaiden ja heidän huoltajiensa arkeen. Kunnan mukaan oppilaiden uudelleen sijoittamiseen liittyvät toimet tehdään yhteistyössä vanhempien kanssa. Vanhemmille ei kuitenkaan ole lähetetty 23.9.2024 lähetettyä kyselyä lukuun ottamatta mitään muuta asiaan liittyvää kyselyä. Vanhemmilta ei ole kysytty eikä perheitä haastateltu kunkin perheen tilanteesta. Vanhemmilta ei ole esimerkiksi pyydetty mitään ennakkotietoja, kuten:

- Onko vanhemmilla toive tai onko lapsella tarve saada opetusta pienessä kyläkoulussa
  - vaikka perheen lasta ei olisi diagnosoitu erityisen tuen piiriin kuuluvaksi, lapsen vanhemmat/huoltajat kuitenkin tuntevat ja tietävät lapsen tarpeet parhaiten; lapsen kehityksen ja kasvun koetaan vaarantuvan ison ihmismäärän koulussa. Vanhempien

mukaan lapsi selkeästi tarvitsee tutun ja turvallisen oppimisympäristön, jossa ei ole liikaa hälinää ympärillä ja että hän tulee huomioiduksi omana itsenään

- Mikä on perheiden tilanne esim. vanhempien työskentelypaikkakunnan ja kodin sijainnin suhteen;
  - kouluverkkoesityksessä toteutetaan lähikouluperiaatetta, mutta perheiden arjen toimintojen kannalta tämä ei välttämättä ole toimivin ja paras vaihtoehto, jos se lähin kyläkoulu suljetaan
  - monet vanhemmat pohtivat ja ovat huolestuneita myös lapsien koulupäivän pituudesta sekä mahdollisista odotusajoista koululla. Kunta ei ole millään tavalla kartoittanut välimatkoja KODEISTA Luvian koululle vaan on laskenut välimatkan Luvialle Kuivalahden koululta. Kun lapset asuvat ns. ympäri kylää, tulee eri luokkien erikäisille lapsille pelkästään kouluun meno- ja paluumatkaa useita kilometrejä enemmän kuin laskettuna Kuivalahden kyläkoululta ja tämä pidentää huomattavasti myös ajallisesti matkaan käytettävää aikaa

Kunta on ennakkovaikutusten arvioinnissaan listannut useita syitä sille, miksi kunta katsoo isomman koulun/isomman yksikön olevan lapselle parempi kasvu- ja oppimisympäristö kuin kyläkoulu. Kunnan mukaan lapset käyvät koulua kavereiden vuoksi ja pienemmissä kouluissa vuorovaikutussuhteet sekä vertaiskokemukset jäävät vähäisiksi. Kunta kertoo lasten huoltajien ilmaisseen halunsa siirtää lapset kouluun, jossa heillä on enemmän kavereita. Todellisuudessa kunta ei kuitenkaan ole haastatellut esimerkiksi Kuivalahden koulun oppilaiden vanhempia ja selvittänyt heidän näkemystään kyläkouluista kasvu- ja oppimisympäristönä tai muutenkaan selvittänyt vanhempien käsitystä/mielipidettä lapsen kavereiden sekä vuorovaikutussuhteiden määrästä. Eräs lapsi on jo ilmoittanut haluavansa mennä mieluummin Huhdan kouluun, koska se on pieni koulu, jossa on myös tuttuja aikuisia töissä. Lapsi itse siis valitsee koulun tuttujen aikuisten vuoksi eikä kavereiden.

Kunnan mukaan opetuksen järjestäjän tehtävä on turvata oppilaan oikeus oppimiseen ja turvalliseen oppimisympäristöön. Vanhempien huolenaiheena ovat isojen koulujen ongelmat. Kyläkouluja pidetään lähtökohtaisesti oppimisympäristönä paljon turvallisempina kuin isoa monen sadan oppilaan koulua. Isommissa kouluissa oppimisympäristö on levoton ja ympärillä on koko ajan hälinää. Kun oppilaita on paljon, jäävät esimerkiksi kiusaaminen ja muut turvallisuuteen vaikuttavat tilanteet usein huomaamatta ja usein myös koulun aikuisten aika ei riitä huomioimaan kaikkea ympärillä tapahtuvaa. Vaikka esimerkiksi Luvialle on juuri palkattu uusi erityisopettaja, ei tämän uskota ratkaisevan niitä ongelmia, joita ison koulun iso ihmismäärä ja turvattomuus aiheuttavat lapsille. Tällä on erittäin negatiivinen vaikutus lapsien kehitykselle ja turvallisuudelle.

Kunta esittää ainoana vaihtoehtona koulujen toiminnan lopettamisen. Kunnan esityksessä ei tule millään tavalla esille, että kunta olisi edes harkinnut tai selvittänyt muita vaihtoehtoja. Kunta ei ole selvittänyt sitä, haluaisivatko vanhemmat siirtää lapsia esimerkiksi isommista kouluista pienempiin kouluihin. Vanhemmilta saadun tiedon mukaan kunta pitää tarkasti ja lujasti kiinni lähikouluperiaatteesta eikä kunta suhtaudu myötämielisesti vanhempien pyyntöihin siirtää lapset pienempään kouluun.

Kunnan mukaan koulukyytien lisäkustannuksien vaikutukset esimerkiksi Kuivalahdella ovat marginaaliset verrattuna väheneviin palkkakustannuksiin. Tämänhetkisen tiedon mukaan Kuivalahden koulun yhden kuljetuskyytiläisen kustannukset ovat noin 37 800€. Kun kuljetettavia lapsia onkin useita, heitä haetaan kyytiin ympäri kylää ja vielä eri kellonaikoina, on vaikea uskoa, että vaikutukset kustannuksiin olisivat vain marginaalisia. Kun lasketaan oppilasmääriä vuoteen 2030

asti, tulisi huomioida myös tulevien vuosien kuljetuskustannuksien muutokset huolellisemmin, sillä kunta perustelee koulujen toiminnan lopettamista juuri myös taloudellisilla syillä.

Eurajoen kunta on mukana UNICEF:n Lapsiystävällinen kunta -mallissa, joka perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (www.eurajoki.fi). UNICEF:n mukaan velvoite arvioida lapsen etu ja asettaa se etusijalle päätösharkinnassa koskee sekä yksittäistä lasta että lapsia ryhminä. Lapsen etu tulisi ohjata viranomaisten toimintaa ja lapsen etu tulisi ottaa aktiivisesti huomioon kaikessa lapsia koskevassa päätöksenteossa. Kunnan viranhaltijan on punnittava päätöksen vaikutuksia lapsen eri oikeuksien toteutumisen kannalta sekä myös lapsen hyvinvointiin, persoonallisuuteen, arkeen sekä ihmissuhteisiin liittyvien tekijöiden välillä. Viranhaltijalle ja päätöksentekijälle lapsen edun arviointi on velvollisuus, jota mikään muu seikka ei voi tärkeysjärjestyksessä ohittaa. (www.lapsiystavallinenkunta.fi)

Kunta ei ole ollenkaan tai edes riittävällä tasolla tehnyt minkäänlaista alkukartoitusta tai haastatteluja koskien kohteena olevien kyläkoulujen oppilaita ja heidän vanhempiaan. Kunta ei ole millään tavalla kartoittanut myöskään sellaisten lasten ja perheiden tilannetta, joissa lapset ovat vielä varhaiskasvatuksen piirissä tai huomionut niitä perheitä, joissa on elokuussa 2025 esikoulussa aloittava lapsi. Kunta on jättänyt selvittämättä useita lapsien hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen kannalta tärkeitä seikkoja eikä kunta ole riittävällä tavalla huomionut eri perheiden tilanteita. Edellä esitetyn perusteella katsomme, ettei Eurajoen kunta ole kouluverkkosuunnitelman laatimisessa toiminut UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisesti ja mallin vaatimalla tavalla.

Katsomme Eurajoen kunnan toimineen kouluverkkosuunnitelman laadinnassa liian nopealla aikataululla, ja koulujen toiminnan lopettamiseen liittyvä esitys on laadittu puutteellisin tiedoin. Kunta ei ole selvittänyt eikä esittänyt mitään muuta vaihtoehtoa koulujen toiminnan lopettamiselle. Vaikka kunta toteaa koulujen lopettamisella olevan pysyviä vaikutuksia perheiden elämään, ei kunta ole kouluverkkosuunnitelman laadinnassa huomionut lasten sekä perheiden hyvinvointia riittävällä tavalla.

Eurajoen kunta ei ole toiminut kuntaa velvoittavan Hallintolain 3 §:n edellyttämällä tavalla. Kyseisen pykälän mukaan kunnan on noudatettava hyvän hallinnon perusteita ja riittävällä tavalla turvattava niiden henkilöiden oikeudet sopimuksen valmistelussa sekä mahdollisuudet vaikuttaa sopimuksen sisältöön, joita asia koskee. (Hallintolaki 3 §; 6.6.2003/434)

Kunta on toiminut myös vastoin omaa monivuotista strategiaansa koskien kyläkouluja ja elinvoimaisia kyliä. Kunnan esityksestä ei käy ilmi, että kunta olisi millään tavalla arvioinut kyläkoulujen lopettamisen vaikutuksia eri kyliin. Kunnan katsotaan siten jättäneen kokonaan tekemättä arvioinnin kylien elinvoimaisuutta koskien. Kun kyläkoulu lopetetaan, vaikuttaa tämä koko kylän elinvoimaisuuteen. Esimerkiksi Kuivalahdella on vapaaehtois- ja talkoovoimin toimiva nuorisoseura ja Vapaapalokunta VPK. Jos kylän asukkaiden määrä vähenee lapsiperheiden mahdollisen poismuuton takia, tai jos uusia lapsiperheitä ei enää kylään saada, on nuorisoseuran ja VPK:n toiminnan jatkuminen uhattuna.

Edellä esitettyyn perustuen:

VASTUSTAMME KYLÄKOULUJEN TOIMINNAN LOPETTAMISTA.